

دیدگاه کتابداران درباره زیرساخت فناوری در به کارگیری مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاه‌های سراسری شهرستان بابل

زهرا رستمی^۱
نسیمه جهانی^۲
آزاده علاقمند^۳

مطالعات دانش‌شناسی

سال اول، شماره یک، پاییز ۹۳

تاریخ دریافت: ۹۳/۰۲/۱۳

تاریخ پذیرش: ۹۳/۷/۲۰

چکیده

هدف: بررسی وضعیت زیرساخت فناوری در سه حوزه مدیریت دانش (گردآوری و ذخیره‌سازی منابع، سازمان‌دهی منابع و اشاعه منابع دانش) در کتابخانه‌های دانشگاه‌های سراسری شهرستان بابل از نظر کتابداران است. **روش:** روش پژوهش پیمایشی - توصیفی است و با استفاده از پرسشنامه بر روی ۳۰ کتابدار شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه‌های سراسری شهرستان بابل صورت گرفته است. **یافته‌ها:** میزان استفاده از زیرساخت فناوری در مدیریت دانش کتابخانه‌های مورد بررسی در زمینه‌های گردآوری و ذخیره‌سازی منابع دانش کمتر از متوسط، سازمان‌دهی منابع دانش در حد مطلوب و اشاعه منابع دانش در حد متوسط ارزیابی شد. در مجموع، ارزیابی مدیریت دانش در این سه حوزه را می‌توان در حد متوسط ارزیابی کرد. **نتیجه‌گیری:** پایین بودن نسبی استفاده از زیرساخت فناوری می‌تواند به سبب آگاه نبودن کتابداران به ضرورت استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی در شناسایی و گزینش منابع اطلاعاتی و نیز نداشتن مهارت در استفاده از این فناوری‌ها باشد؛ بنابراین لازم است برای آموزش و آشنایی بیشتر کتابداران با فناوری‌های روز دنیا تلاش شود.

واژگان کلیدی: دانشگاه‌های سراسری شهرستان بابل، فناوری اطلاعات، کتابخانه‌های دانشگاهی،

مدیریت دانش.

^۱. کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، معاونت تحقیقات و فناوری، دانشگاه علوم پزشکی بابل* (نویسنده

مستول) rostami_17@yahoo.com

^۲. کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، کتابدار کتابخانه عمومی شهید صالحی بابلسر، اداره کل استان مازندران،

نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور nasimehjahani@yahoo.com

^۳. مدیر پژوهش آموزش‌شده فنی و حرفه‌ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی بابل.

مقدمه

ما در عصر دانش زندگی می‌کنیم، هر سازمانی چه کوچک و چه بزرگ تا آنجایی روتق می‌یابد که به مأموریت‌های خود دست یابد. هنگامی که سازمانی تلاش می‌کند که به اهداف خود دست یابد عدم ثبات و تهدیدها در محیط، دستیابی به اهداف را به تأخیر انداخته یا حتی، فرایند آن را تخریب می‌سازد. برای سازمان‌ها داشتن بینش روشن از سرمایه دانشی خود و چگونگی به کارگیری این سرمایه در رویارویی با چالش‌ها، حیاتی است. دانش قدرت است و سرمایه‌های دانشی در هر سازمان موفقیت اجرایی آن را تعیین می‌کند. وظیفه مدیریت دانش، مدیریت سرمایه‌های دانشی سازمان‌ها است (خوانساری، ۱۳۸۴).

بسیاری از چیزهایی که نظام‌های مدیریت دانش خوانده می‌شوند، در اصل نظام‌های ذخیره و بازیابی رایانه‌ای بوده‌اند که دانش کارشناسی نیز به آن افزوده شده است؛ با رواج اینترنت و اینترنت‌ها این نظام‌ها توسعه بیشتری یافتند. نظام‌های پشتیبانی تصمیم‌گیری و نظام‌های خبره، فناوری‌هایی هستند که مدیریت دانش از آن‌ها برای ذخیره و بازیابی دانش استفاده می‌کند. یک نظام مدیریت دانش می‌تواند از مجموعه‌ای از فناوری‌های فوق که منطبق بر نیازهای سازمان، طراحی و با یکدیگر ترکیب شده باشند، تشکیل شود؛ مجموعه این‌ها مدیریت دانش سازمان را تشکیل می‌دهد (افشار زنجانی و نوذری، ۱۳۸۳).

مدیریت دانش یکپارچگی را در شناسایی، ذخیره، ارزیابی، بازیابی و به اشتراک‌گذاری سرمایه‌های سازمان به وجود می‌آورد. این سرمایه‌ها شامل پایگاه‌های اطلاعاتی، اسناد، مدارک، گزارش‌ها، خط‌مشی‌ها، دستورالعمل‌ها، دانش درباره مشتریان، فرایندها، محصولات و خدمات و تجربیات متخصصان است که گردآوری و ذخیره‌سازی نشده‌اند. تصرف و انتقال یکپارچه این دانش، به موفقیت و کارآمدی سازمان‌ها منجر می‌شود. از آنجایی که دانشگاه‌ها را می‌توان به عنوان الگوهای اصلی سازمان‌های دانش برشمرد، انتظار می‌رود، جوامع دانشگاهی مدیریت دانش را جدی‌تر به کاربندند تا به تولید، اشتراک، سازمان‌دهی و استفاده مؤثرتر از منابع اطلاعاتی، دانش و سرمایه‌های فکری دست یابند. این سرمایه‌های باارزش صرف نظر از عیان یا نهان بودن، باید کشف و ضبط و

دیدگاه کتابداران درباره زیرساخت فناوری در به-کارگیری مدیریت دانش...

روزآمد شده و با بهره‌گیری از جدیدترین فناوری‌ها به شیوه‌های شایسته در اختیار علاقه-مندان قرار گیرند (خوانساری، ۱۳۸۴).

تأثیر فناوری‌ها بر سرعت گردآوری، سازمان‌دهی و اشاعه اطلاعات چاپی و الکترونیکی و دسترس‌پذیری آن‌ها اثبات شده است. مسئله موردنظر این مطالعه، بررسی تعیین استفاده از این فناوری‌ها در حوزه‌های مربوط به مدیریت دانش شامل گردآوری و ذخیره‌سازی منابع، سازمان‌دهی منابع و اشاعه دانش است. این پژوهش قصد با پاسخ به سؤال‌های زیر وضعیت به‌کارگیری مدیریت دانش در کتابخانه‌های موردبررسی را مشخص سازد:

۱. میزان استفاده از خط‌مشی فناوری در سه حوزه مدیریت دانش چگونه است؟
 ۲. میزان استفاده از رایانه در سه حوزه فوق چگونه است؟
 ۳. میزان استفاده از امکانات فناوری در ایجاد ارتباط میان کتابداران کتابخانه‌ها چگونه است؟
 ۴. میزان دسترسی به منابع دانش با استفاده از فناوری‌ها چگونه است؟
- روش پژوهش، پیمایشی است که با استفاده از ابزار پرسشنامه و نیز نرم‌افزار SPSS برای تجزیه و تحلیل داده‌ها صورت گرفته شد. جامعه آماری شامل ۳۰ کتابدار شاغل در کتابخانه‌های دانشگاه‌های سراسری بابل (شامل کتابخانه مرکزی، ۵ واحد بیمارستانی و ۳ کتابخانه دانشکده‌ای) بوده است.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌هایی در زمینه پژوهش حاضر انجام شده است که به برخی آن‌ها اشاره می‌شود. در ایران، نتایج پژوهش انتهایی (۱۳۸۱) در "ارائه الگوی پیشنهادی برای مدیریت دانش در کتابخانه‌های تخصصی وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در شهر تهران" نشان می‌دهد، وضعیت مدیریت منابع دیجیتال در حوزه‌های فراهم، سازمان‌دهی و اشاعه اطلاعات الکترونیکی در این کتابخانه‌ها، مناسب نبوده و از متوسط کمتر است؛ دانش کارکنان به‌عنوان یک سرمایه اصلی موردتوجه کافی قرار نگرفته است؛ میزان دانش و مهارت کارکنان در استفاده از فناوری اطلاعات و نشر الکترونیک کم است؛ و در مورد دانش

ضمنی و سازمان‌دهی آن و ایجاد فرهنگی برای اشتراک و نوآوری دانش، اقدامی صورت نگرفته و تغییر قابل توجهی به وجود نیامده است. خوانساری (۱۳۸۴) با بررسی وضعیت مدیریت دانش در کتابخانه‌های تخصصی امور برق وزارت نیرو به منظور یافتن الگویی پیشنهادی برای اجرای مدیریت دانش در این کتابخانه‌ها نشان داد، وضعیت مؤلفه‌های گردآوری منابع بهتر از متوسط است و میزان مشکلات نمونه مورد مطالعه، در اجرای مدیریت دانش زیاد برآورد شد. پریخ (۱۳۸۵) در "نقش و کارکرد فرهنگ سازمانی و عامل رهبری در توسعه اشتراک دانش از نظر کتابداران مرجع کتابخانه‌های دانشگاهی" نشان داد، بیشتر کتابداران به اشتراک دانش برای رشد فردی و سازمانی معتقد هستند و بیشتر آن‌ها در کسب دانش از تعامل استفاده می‌کنند اما مشخص شد که این شناخت به صورت ایده‌آل در مدیریت کتابخانه وجود ندارد و فرهنگ سازمانی مدونی برای برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی مدیریت و اشتراک دانش تهیه نشده است. خاتمیان فر (۱۳۸۶) در بررسی وضعیت اشتراک دانش، زیرساخت‌ها، بسترها و شیوه‌های اشتراک‌گذاری دانش در سازمان کتابخانه‌های آستان قدس رضوی بر اساس انطباق با الگوی نوناکا و تاکه‌اواچی نشان داد، به‌طور کلی وضعیت زیرساختی اشتراک دانش در سازمان کتابخانه، نسبتاً مناسب است. در ارتباط با عوامل مشوق و بازدارنده اشتراک دانش در این سازمان، از میان عوامل فردی و سازمانی مؤثر بر اشتراک دانش، نبود زمان کافی برای شرکت در فعالیت‌های اشتراک دانش، مانع این فعالیت و کسب دانش ایجاد ارتباط و کسب وجهه اجتماعی، احساس مسئولیت، اعتماد میان کتابداران و اعتمادسازی، مشوق اشتراک دانش شناخته شده‌اند. نتایج پژوهش باواخانی (۱۳۸۸) در بررسی وضعیت مدیریت دانش در کتابخانه‌های سازمان انرژی اتمی ایران حاکی از آن است که میزان مؤلفه‌های فراهم، سازمان‌دهی و فناوری متوسط، مؤلفه‌های مهارت نیروی انسانی تقریباً متوسط و مؤلفه‌های مربوط به وضعیت اشاعه و به اشتراک‌گذاری دانش، کم گزارش شده است. به‌طور کلی وضعیت مدیریت دانش در این کتابخانه‌های، تقریباً متوسط است. عطا پور (۱۳۸۸) در بررسی عوامل مؤثر بر چرخه مدیریت دانش در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های تهران، نتیجه گرفت، این کتابخانه‌ها از جنبه‌های مختلف مدیریت دانش مانند ایجاد، اشتراک،

ذخیره و به‌کارگیری دانش در وضعیت مطلوبی قرار ندارند. موسوی و محمد اسماعیل (۱۳۸۹) در بررسی کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در سازمان کتابخانه‌های آستان قدس رضوی، به این نتیجه رسیدند، میزان استفاده از فناوری اطلاعات در بخش‌های فراهم و سفارش و سازمان‌دهی این کتابخانه‌ها، مطلوب است و کاربرد این فناوری‌ها باعث افزایش سرعت، دقت و در نتیجه کارایی آن‌ها شده است. همچنین کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات بهبود فراهم و سازمان‌دهی منابع اطلاعاتی و کیفیت خدمات را به همراه داشته است.

در خارج از ایران، راولی^۱ (۲۰۰۰) که قابلیت‌های اجرایی مفاهیم مدیریت دانش را در مؤسسات آموزش عالی انگلستان بررسی کرده است، اظهار می‌دارد در حالی که سامانه‌های تسهیل‌کننده‌ای مانند کتابخانه‌ها، اینترنت و مانند آن وجود دارد که ضمن تهیه داده و اطلاعات برای دانشجویان، به اجرای بهتر مدیریت دانش در دانشگاه‌ها کمک می‌کند اما چالش‌هایی بر اساس اجرای مدل چهارعنصری دانپورت و پروساک وجود دارد؛ از جمله، بسیاری از مخازن دانش خوب سازمان‌دهی نشده‌اند و حتی میان مخازن مختلف، راه‌های دسترسی به دانش، به‌طور واضح مشخص نیست. وی نتیجه می‌گیرد، مدیریت دانش مؤثر و کارآمد نیازمند تغییرات مهم و جدی در فرهنگ و ارزش‌ها، ساختار سازمانی و نظام‌های ارزش‌گذاری و پاداش‌دهی است. کوان^۲ (۲۰۰۳) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که سازمان‌های دارنده نظام مدیریت دانش، آن را در اولویت راهبردهای درازمدت خود قرار می‌دهند، نشست‌های به اشتراک‌گذاری دانش در این سازمان‌ها، فعالیت اصلی کارکنان به شمار می‌آید و کارکنان به سبب مشارکت در تبادل اطلاعات و دانش تشویق می‌شوند. فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز در این راستا به خدمت گرفته می‌شود. کاندولوال و گوشچاک^۳ (۲۰۰۳) در بررسی مدیریت دانش در شرکت‌های حقوقی استرالیا، از طریق پیمایش، نتیجه گرفتند، میان به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در این شرکت‌ها و

میزان به اشتراک گذاری دانش، رابطه مستقیمی وجود دارد. وایت^۱ (۲۰۰۶) به بررسی مدیریت دانش در خدمات کتابخانه‌ای دانشگاه آکسفورد پرداخته است. بر اساس نتایج حاصل، ۶۰ درصد کارکنان درک درستی از مدیریت دانش داشته و آن را فرایند مدیریتی می‌دانند که سازمان را در استفاده از دانش کارکنان خود توانمند می‌سازد؛ ۸۵ درصد آن‌ها مایل به اشتراک دانش با همکاران خود هستند؛ فرهنگ اشتراک دانش به شکل مؤثری در سازمان آن‌ها وجود دارد؛ و بیشتر آن‌ها سازمان خود را سازمانی یادگیرنده تلقی می‌کنند.

یافته‌ها

جدول ۱، برای تعیین وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه‌های بابل در استفاده از خط‌مشی مدون منطبق با استاندارد جهانی و زیرساخت فناوری در سه فعالیت مهم کتابخانه (گردآوری و ذخیره‌سازی؛ سازمان‌دهی؛ و اشاعه منابع اطلاعاتی) از دیدگاه کتابداران ترسیم شده است. بر پایه داده‌ها ۴۰ درصد کتابخانه‌ها در گردآوری و ذخیره‌سازی دانش به میزان متوسط از خط‌مشی مدون استفاده می‌کنند و در سازمان‌دهی دانش و اشاعه اطلاعات، به‌طور مساوی (۴۰ درصد) به میزان زیاد از خط‌مشی مدون استفاده می‌کنند. همچنین میزان استفاده از زیرساخت فناوری برای گردآوری و ذخیره‌سازی منابع دانش با ۸۶/۷ درصد به میزان کم ارزیابی شد. در مورد سازمان‌دهی دانش استفاده از زیرساخت به میزان زیاد در ۴۳/۳ درصد کتابخانه‌ها برآورد شده است.

جدول ۱. استفاده از خط‌مشی مدون و زیرساخت فناوری در سه حوزه مدیریت دانش

حوزه	داشتن خط‌مشی مدون											
	بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		بی‌پاسخ	
	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%
گردآوری و ذخیره‌سازی	۰	۰	۶	۲۰	۱۲	۴۰	۹	۳۰	۲	۶/۷	۱	۳/۳
سازمان‌دهی	۲	۶/۷	۱۲	۴۰	۸	۲۶/۳	۴	۳/۱۳	۱	۳/۳	۳	۱۰
اشاعه	۳	۱۰	۱۲	۴۰	۴	۳/۱۳	۷	۲۳/۳	۱	۳/۳	۳	۱۰

دیدگاه کتابداران درباره زیرساخت فناوری در به-کارگیری مدیریت دانش...

مقدار	استفاده از زیرساخت فناوری											
	بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		بی پاسخ	
	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%
گردآوری و ذخیره سازی	۰	۰	۳	۱۰	۰	۰	۲۶	۸۶/۷	۰	۰	۱	۳/۳
سازمان دهی	۱۰	۳۳/۳	۱۳	۴۳/۳	۲	۶/۷	۳	۱۰	۰	۰	۲	۶/۷
اشاعه	۶	۲۰	۷	۲۳/۳	۱۰	۳۳/۳	۵	۱۶/۷	۰	۰	۲	۶/۷

جدول ۲، مربوط به میزان استفاده از امکانات ارتباطی برای تبادل دانش میان کتابداران کتابخانه‌ها است. نتایج نشان می‌دهد، بیشترین میزان استفاده خیلی کم از گروه‌های بحث با ۳۳/۳ درصد، وبلاگ گروهی با ۲۶/۷ درصد و چت با ۵۶/۷ درصد؛ استفاده زیاد از پست الکترونیکی با ۲۶/۷ درصد و شرکت در جلسات با ۳۶/۷ درصد؛ استفاده متوسط از خودکارسازی اداری و گردهمایی و سمینار، به ترتیب با ۲۶/۷ درصد و ۳۳/۳ درصد متوسط ارزیابی شده‌اند.

جدول ۲. امکانات ارتباطی برای تبادل اطلاعات کارکنان

مقدار	امکانات ارتباطی برای تبادل اطلاعات کارکنان											
	بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		بی پاسخ	
	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%	تعداد	%
گروه‌های بحث	۰	۰	۵	۱۶/۷	۷	۲۳/۳	۵	۱۶/۷	۱۰	۳۳/۳	۳	۱۰
چت	۰	۰	۰	۰	۱	۳/۳	۷	۲۳/۳	۱۷	۵۶/۷	۵	۱۶/۷
ایمیل	۶	۲۰	۸	۲۶/۷	۴	۱۳/۳	۸	۲۶/۷	۱	۳/۳	۳	۱۰
وبلاگ گروهی	۳	۱۰	۲	۶/۷	۱	۳/۳	۷	۲۳/۳	۸	۲۶/۷	۹	۳۰
جلسات	۱	۳/۳	۱۱	۳۶/۷	۷	۲۳/۳	۰	۰	۵	۱۶/۷	۶	۲۰
گردهمایی و ...	۱	۳/۳	۲	۶/۷	۱۰	۳۳/۳	۳	۱۰	۸	۲۶/۷	۶	۲۰

۱۶/۷	۵	۱۰	۳	۲۰	۶	۲۶/۷	۸	۲۰	۶	۶/۷	۲	خودکارسازی اداری
------	---	----	---	----	---	------	---	----	---	-----	---	---------------------

در جدول ۳، میزان دسترسی به منابع دانش با استفاده از فناوری اطلاعات مورد ارزیابی قرار گرفته است. بر اساس یافته‌ها، میزان دسترسی به مجلات الکترونیکی معتبر با استفاده از فناوری با ۵۰ درصد، دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته با ۴۶/۷ درصد، دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی ناپیوسته با ۲۳/۳ درصد و دسترسی به کتاب الکترونیکی با ۳۰ درصد بسیار زیاد بوده است. همچنین دسترسی به هر دو مقوله وبلاگ و گروه‌های بحث بسیار کم با ۲۳/۳ درصد ارزیابی شد.

جدول ۳. دسترسی به منابع دانش با استفاده از فناوری اطلاعات

مقدار منابع	بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		بی پاسخ	
	%	فرد	%	فرد	%	فرد	%	فرد	%	فرد		
مجلات الکترونیکی	۱۵	۵۰	۲	۶/۷	۹	۳۰	۱	۳/۳	۰	۰	۳	۱۰
پایگاه‌های پیوسته	۱۴	۴۶/۷	۵	۱۶/۷	۴	۱۳/۳	۳	۱۰	۰	۰	۴	۱۳/۳
پایگاه‌های ناپیوسته	۷	۲۳/۳	۶	۲۰	۵	۱۶/۷	۵	۱۶/۷	۱	۳/۳	۶	۲۰
وبلاگ‌ها	۳	۱۰	۴	۱۳/۳	۴	۱۳/۳	۲	۶/۷	۷	۲۳/۳	۳	۱۰
گروه‌های بحث	۳	۱۰	۲	۶/۷	۳	۱۰	۶	۲۰	۷	۲۳/۳	۹	۳۰
کتاب الکترونیکی	۹	۳۰	۴	۱۳/۳	۶	۲۰	۶	۲۰	۲	۶/۷	۶	۲۰

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج به دست آمده، کتابداران کتابخانه‌ها، در حد متوسط از خط‌مشی مدون برای گردآوری و ذخیره‌سازی منابع دانش استفاده می‌کنند. همچنین میزان استفاده از رایانه توسط کتابداران برای انجام امور مربوط به گردآوری و ذخیره‌سازی منابع دانش در حد

کمی بوده است؛ این امر نقطه‌ضعفی برای این کتابخانه‌ها محسوب می‌شود. در پژوهش انتهایی (۱۳۸۱)، عطا پور (۱۳۸۸) و باواخانی (۱۳۸۸) نیز مؤلفه گردآوری و ذخیره‌سازی کمتر از متوسط و در پژوهش باواخانی متوسط بوده است؛ اما در پژوهش خوانساری (۱۳۸۴) و موسوی (۱۳۸۹) کتابخانه‌ها، از نظر زیرساخت‌های فناوری در بخش گردآوری و ذخیره‌سازی منابع در حد مناسبی بوده‌اند. پایین بودن نسبی استفاده از زیرساخت فناوری می‌تواند به سبب آگاه نبودن کتابداران به ضرورت استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی در شناسایی و گزینش منابع اطلاعاتی و نیز نداشتن مهارت در استفاده از این فناوری‌ها باشد. درزمینه سازمان‌دهی منابع دانش، میزان استفاده از خط‌مشی مدون و ابزار رایانه‌ای بر اساس طیف لیکرت زیاد برآورد شد که نشان‌دهنده وضعیت مطلوب مدیریت سازمان‌دهی منابع دانش است در واقع اکثر کتابخانه‌ها از نظر سازمان‌دهی منابع دانش زیرساخت لازم را برای انجام امور فراهم آورده‌اند. این نتیجه با پژوهش خاتمیان فر (۱۳۸۶)، باواخانی (۱۳۸۸)، راولی (۲۰۰۰) و موسوی و محمد اسماعیل (۱۳۸۹) همسو است؛ اما انتهایی (۱۳۸۱) به مناسب نبودن مدیریت دانش در بخش سازمان‌دهی رسیده است. در کتابخانه‌های مورد مطالعه، موقعیت مدیریت اشاعه دانش از نظر داشتن خط‌مشی مدون بر اساس طیف لیکرت در حد زیاد بود که بیانگر مدیریت نسبتاً مطلوب در این زمینه است. متوسط بودن استفاده از رایانه در اشاعه دانش، با توجه به پیشرفت روزافزون ارتباطات در دنیای امروز، مطلوب به نظر نمی‌رسد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های انتهایی (۱۳۸۱)، باواخانی (۱۳۸۸) و عطا پور (۱۳۸۸) که میزان زیرساخت اشتراک دانش در جوامع مورد مطالعه آن‌ها پایین بوده است، مشابهت دارد. سبب این امر می‌تواند در اختیار نداشتن امکاناتی چون سایت تخصصی در کتابخانه مرکزی، بانک‌های اطلاعاتی تحت شبکه مانند بانک کتاب-های پزشکی، استفاده از گروه‌های بحث برای تبادل اطلاعات کتابداران با یکدیگر و جز آن باشد. توجه به استفاده از ابزارهای فناوری به‌ویژه در اشاعه و نشر دانش و مدیریت در این زمینه و آموزش کتابداران در برای بهره‌گیری هر چه بیشتر از فناوری‌های روز دنیا ضروری می‌نماید.

درباره تعامل میان کتابداران از طریق امکانات ارتباطی، نتایج حاکی از میزان کم استفاده از گروه بحث، چت وبلاگ‌های گروهی است. بیشترین ارتباط از طریق حضور در جلسات و پس از آن، پست الکترونیکی است. جلسات حضوری عموماً بدون دخالت فناوری انجام می‌شود؛ اما استفاده کم از چت، وبلاگ و گروه‌های بحث می‌تواند به سبب مشغله کاری یا آگاهی نداشتن و یا حتی وجهه نه‌چندان جاف‌تاده این فناوری‌ها در سازمان‌های دولتی باشد؛ اما با وجود استفاده محدود از این فناوری‌ها، کتابداران خواستار تعامل با یکدیگر و به اشتراک گذاشتن دانش‌های نهان و آشکار خود با یکدیگر هستند. پژوهش پریخ (۱۳۸۸)، وایت (۲۰۰۶) و کوان (۲۰۰۳) نیز نشان‌دهنده تمایل کتابداران به تعامل با یکدیگر است. همچنین کاندو لوال و گوشچاک (۲۰۰۳) نشان دادند که فناوری اطلاعات در برقراری تعامل بین کارکنان مؤثر است. نتایج پژوهش نشان داد، میزان دسترسی به منابع دانش از طریق مجلات الکترونیکی معتبر، پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته، پایگاه‌های اطلاعاتی ناپیوسته و کتاب‌های الکترونیکی، با استفاده از ابزارهای فناوری، بسیار زیاد برآورد شده است؛ اما دسترسی به منابع دانش از طریق گروه‌های بحث وبلاگ‌ها شرایط مطلوبی ندارند. این نتیجه بار دیگر، استفاده ضعیف این کتابخانه‌ها از وبلاگ و گروه بحث را، به‌عنوان ابزارهای مهم اطلاع‌رسانی و اشاعه اطلاعات تأیید می‌کند. در پژوهش راتو راما (۲۰۰۳) نیز، بیشترین راه‌های مورداستفاده از فناوری اطلاعات برای اشتراک دانش، پایگاه‌های اطلاعاتی، اینترنت و خدمات اطلاع‌رسانی بوده است.

با توجه به متوسط بودن زیرساخت فناوری برای به‌کارگیری مدیریت دانش، در هر سه جنبه موردبررسی (ذخیره‌سازی و گردآوری، سازمان‌دهی و اشاعه منابع دانش) لازم است مدیران با ایجاد تمهیدات لازم، برای آموزش و آشنایی بیشتر کتابداران با فناوری‌های روز دنیا تلاش کنند. همچنین زمینه تعامل کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه‌ها را به‌منظور تبادل اطلاعات و دانش و تجربیات آنان فراهم آورند.

منابع

- افشار، ابراهیم؛ نوذری، سودابه (۲۰۰۷). مدیریت دانش دایره المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی (نسخه آزمایشی). بازیابی ۲۰ آبان ۱۳۹۳، از: <http://portal.nlai.ir/daka/Wiki>
- انتهایی، علیرضا (۱۳۸۱). *ارائه الگوی پیشنهادی برای مدیریت دانش در کتابخانه‌های تخصصی وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در شهر تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال.
- باواخانی، آناهیتا (۱۳۸۸). بررسی وضعیت مدیریت دانش در کتابخانه‌های سازمانی انرژی اتمی ایران و ارائه راهکارهای مناسب جهت بهینه‌سازی آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه الزهراء، تهران.
- پریرخ، مه‌ری (۱۳۸۵). نقش و کارکرد فرهنگ‌سازمانی و عامل رهبری در توسعه اشتراک دانش از نظر کتابداران مرجع کتابخانه‌های دانشگاهی؛ مطالعه موردی، مطالعه تربیتی و روانشناسی. (۱)۷، ۱۰۵-۱۲۷.
- خاتمیان فر، پریسا (۱۳۸۶). بررسی وضعیت، شیوه‌ها و عوامل مؤثر بر اشتراک دانش در سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مراکز آستان قدس رضوی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه فردوسی، مشهد.
- خوانساری، جیران (۱۳۸۴). *بررسی وضعیت مدیریت دانش در کتابخانه‌های تخصصی امور برق وزارت نیرو ارائه الگوی پیشنهادی*. رساله دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.
- عطا پور، هاشم (۱۳۸۸). بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر چرخه مدیریت دانش در کتابخانه‌های دانشگاهی (مطالعه‌ی موردی کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های تهران). مجموعه مقالات مدیریت دانش و علوم اطلاعات. تهران: کتابدار.
- موسوی، مریم؛ محمد اسماعیل، صدیقه (۱۳۸۹). بررسی وضع موجود کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در سازمان کتابخانه‌های آستان قدس رضوی. فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات). ۲(۸)، ۷۳-۸۲

- Khandelwal, V. Gottschalk, P. (2003). A knowledge management survey of Australian law firms. School of Computing and Information Technology. University of western Sydney. Technical report No. CIT/5/2003.
- Kwan, M. M. (2003). Process oriented knowledge management: a case study. *Journal of the Operational Research Society*. 54(2). P. 204
- Rowley, Jennifer. (2000). Is higher education ready for knowledge management. *The International journal of educational management Bradford*.14(1),325
- White, T. (2004) Knowledge management in an academic library case study: KM within Oxford University Library Services (OULS). IFLA presentation

